

Жалағаш жаршысы

«zhalaqash-zharshysy.kz»
ақпараттық агенттігі

Аудандық қоғамдық-саяси газет

Газет 1934 жылдың 10 қаңтарынан бастап шығады

Акция

ТҰРҒЫНДАР ТАЗАЛЫҚ ЖҰМЫСЫНДА БЕЛСЕНДІ

Мемлекет басшысының бастамасымен жүзеге асып жатқан «Таза Қазақстан» республикалық экологиялық акциясы аясында еліміздің түкпір-түкпірінде тазалық жұмыстары жүйелі жүргізілуде. Бұл бастамадан аудан тұрғындары да шет қалған жоқ. Тазалықты біркүндік науқан емес, күнделікті дағдыға айналдыруды көздеген жұмысқа аудан тұрғындары да белсене атсалысуда.

Сенбілік барысын аудан әкімі Ерлан Төралиев аралап, атқарылып жатқан жұмыстармен танысты. Аудан басшысы тазалық шараларын сапалы жүргізіп, жиналған қоқыстарды уақытылы тиісті орынға шығаруды тапсырды. Сонымен қатар елді мекендердің санитарлық тазалығын тұрақты бақылауда ұстаудың маңыздылығын атап өтті.

– Тазалық жұмыстары біркүндік науқан емес. Сондықтан алдағы уақытта да барша аудан тұрғыны мен жастарды қоршаған ортаны таза ұстауға және тазалық шараларына тұрақты түрде белсенді қатысуға шақырамын. Жиналған қоқыстар уақытылы шығарылуы тиіс. Мекемелердің қасбеттері сырланып, қоғамдық орындар, көшелер мен жол жиектері таза болуы қажет, – деді аудан әкімі.

Жыл басынан бері аудан көлемінде тазалық пен абаттандыру бағытында ауқымды жұмыстар атқарылды. Бүгінге дейін 35 сенбілік ұйымдастырылып, 1750 тоннаға жуық қатты қалдық арнайы техникалардың көмегімен белгіленген орындарға шығарылды. Сонымен қатар «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында аудан көлемінде «Таза қала», «Таза аула» және «Таза жағалау» санитарлық тазарту, көркейту және көгалдандыру апталықтары

өткізілді. Апта сайын 1200-ге жуық тұрғын мен 16 арнайы техника жұмылдырылып, 910 тонна қатты қалдық арнайы белгіленген орындарға жеткізілді.

Тазалық шараларында аллеялар мен саябақтар, тарихи-мәдени ескерткіштердің аумақтары ретке келтіріліп, сырлау және әрлеу жұмыстары жүргізілді. Бұдан бөлек биыл елді мекендерді көгалдандыру және жасыл аймақтар құру жоспары бекітіліп, бүгінге дейін 11550 түп ағаш отырғызылып, күтімге алынды.

Тазалық жұмыстары мұнымен шектелмей, елді мекендердің санитарлық жағдайын жақсарту бағытындағы жұмыстар тұрақты жалғасуда. Көшелер мен қоғамдық орындардың тазалығын сақтау, негізсіз қоқыс орындарының алдын алу, абаттандырылған аумақтарды күтіп ұстау мәселесіне де мән берілуде. Бұл ретте тазалықты сақтау тек арнайы қызметтердің немесе сенбілікке қатысушылардың міндеті емес. Көшенің көркіне қарап, өз ауласын таза ұстау, қоқысты белгіленбеген жерге тастамау әр тұрғынның ортақ жауапкершілігі екенін естен шығармағымыз жөн. Осы бағытта тұрғындар арасында түсіндіру жұмыстары жүргізіліп, қоршаған ортаны таза ұстау мәдениетін қалыптастыруға басымдық берілуде.

Айта кетейік, жыл басынан бері аймақта «Таза Қазақстан» бағдарламасы аясында ұйымдастырылған экологиялық шараларда 8218 тонна қоқыс шығарылып, 510 сквер мен парк, 256 тарихи-мәдени ескерткіш, 1019 әлеуметтік, өнеркәсіптік және бизнес нысаны, сондай-ақ су айдындары мен көшелер тазартылды. Сонымен қатар облыстың табиғи-климаттық ерекшеліктеріне бейімделген 88567 түп көшет отырғызылып, елді мекендерді көгалдандыру жұмыстарына серпін берілді.

Жасыл желек жайқалып, көше мен аула таза болған жерде тұрғындардың да көңілі көтеріңкі болары анық. Қоқысты белгіленген орынға тастау, өз ауласы мен көшесіне жанашырлықпен қарау секілді қарапайым әрекеттің өзі – туған жердің көркеюіне қосылған үлес. «Таза Қазақстан» бастамасының мәні де осында. Ол – тазалық жұмыстарын жүйелеумен қатар, қоғамның экологиялық мәдениетін қалыптастырып, туған жерге деген жауапкершілікті арттыруға бағытталған игі бастама. Әр тұрғын осы іске өз үлесін қосқанда ғана ауданның ажары артып, таза әрі жайлы орта қалыптасады.

А.ЖАСЫН

Аудан жаңалықтары

Ерлан ТӨРАЛИЕВ, аудан әкімі:

ҚҰРЫЛЫС САПАЛЫ ӘРІ УАҚЫТЫЛЫ АЯҚТАЛУЫ КЕРЕК

Ауданда әлеуметтік маңызы бар құрылыс нысандарының сапалы әрі белгіленген мерзімде аяқталуына баса мән берілуде. Осы бағыттағы жұмыс барысын бақылау мақсатында аудан әкімі Ерлан Төралиев бірқатар нысанды аралап, құрылыс жұмыстарымен танысты.

Алдымен аудан әкімі кенттегі «Ақтерек» жер учаскесінде салынып жатқан 50 пәтерлі тұрғын үйдің құрылыс алаңына барды. Сонымен қатар Дәуімбай елді мекеніндегі 16 пәтерлі тұрғын үйдің жұмыс барысын көрді. «Ақтерек» аумағындағы көпқабатты тұрғын үй кезекте тұрған әлеуметтік осал топтағы азаматтарды баспанамен қамту мақсатында бой көтеруде. Ал Дәуімбайдағы 16 пәтерлі тұрғын үй апатты деп танылған баспаналардың мәселесін шешуге бағытталған. Нысандардағы жұмыстарды саралаған аудан әкімі құрылыс сапасына айрықша назар аударып, мердігер мекеме мен жауапты сала басшыларына бірқатар нақты тапсырма берді. Атап айтқанда, құрылыс жұмыстарын талапқа сай жүргізіп, белгіленген мерзімнен кешіктірмеу және нысандарды уақытылы пайдалануға беру қажеттігін қаперге салды.

Бұдан кейін аудан әкімі кенттегі теміржол вокзалы ғимаратында жүргізіліп жатқан күрделі жөндеу және қайта жаңғырту жұмыстарын аралады. Теміржол жолаушыларына қызмет көрсету пунктінің ғимаратын жаңарту үшін төңгерім иесі «Қазақстан Темір Жолы» ҰАҚ мен «Р и А Сервис ЛТД» ЖШС арасында келісімшарт жасалған. Қазіргі таңда ғимараттың ішкі қабырғаларына әрлеу жұмысы жүргізіліп, вокзал аумағы жобаға сәйкес абаттандырылуда. Аудан әкімі нысандағы жұмыс барысымен танысып, мердігер мекемеге құрылыс жұмыстарын сапалы жүргізіп, белгіленген мерзімде аяқтауды тапсырды. Сондай-ақ вокзал маңын абаттандыруға да мән беріп, жұмыстың әрбір кезеңі талаптарға сай орындалуы қажеттігін ескертті.

– Бүгінде ауданда ел игілігіне бағытталған бірқатар маңызды құрылыс жобасы жүзеге асырылуда. Бұл нысандардың әрқайсысының өзіне жүктелген міндеті бар. Сондықтан құрылыстың тек уақытында аяқталуы емес, ең алдымен сапалы орындалуы маңызды. Әсіресе тұрғын үй құрылысына келгенде халықтың сенімі мен үміті ескерусіз қалмауы керек. Осыған байланысты мердігерлер жұмыс сапасын төмендетпей, құрылыс талаптарын қатаң сақтап және белгіленген мерзімнен кешікпеуі керек, – деді аудан әкімі.

А.ЖАСЫН

Алқаптағы астықтың шығымы биыл да елдің ырысы мол болатынынан хабар беріп тұрғандай. Бұл жолы егіс басында тек еңбек адамдары ғана емес, ауылдың еңкейген қартынан ер жеткен баласына дейін осында. Ақсақалдар батасын берсе, аналар шашуын шашып, дала мерекесінің шырайын келтірді.

Иә, ауылдағы ағайынның бұл тойда ағайынның бұл тойда ауызбірліктің үлгісін көрсететіндей жөні бар. Шынында, бұл бір ғана шаруашылықтың күрішке орақ салу рәсімі емес, тұтас бір ауылдың табысын еселейтін шақ еді. Оның үстіне осы ауылға келгені «Аққұм-Жер» шаруа қожалығының елді мекеннің өрісін кеңейтуде ілкімді іс тындырып жатқанын жақсы білеміз.

Егіс басына ақсақалдармен бірге бардық, қариялардың әңгімесі ауылдың ауызбірлігі, елді мекеннің ертеңі, ауылдың бүгінгі тынысымен астасты. Ақсақалдың бірінен «Аққұм-Жер» шаруа қожалығының соңғы 2-3 жылда ауылда қолға алған жобаларын естіп, бұл тойды ортақ мереке деп жиналуының мәнін түсіне қойдық. Рүстем Сәрсенбаев төрағалық ететін шаруашылық ауылдың шаруасының ширауына айтарлықтай сеп болған.

Аналар шашу шашып, ақсақалдар батасын берген бойда лента да қиылды. Қоңыз пішінді алып техниканы тізгіндеген механизатор да дәл осы сәтті күтіп тұрғандай, бітік шыққан өнімді сұлата берді. Атыз бұрышында биіктен

Егінжай – 2026

АҚҚҰМДАҒЫ АЛҒАШҚЫ ОРАҚ

алқапқа диқан Айбек Ешпанов алыстан көз тастайды. Биыл алғашқы орақ осы Айкеңнің күрішіне түсіп тұр. Жүзінен ерекше қуаныштың лебі есетіндей. Былтыр да чемпион болған диқан биыл күріштің шығымы өткен жылдан да бітік болғанын айтады. Жылан жылы миллионер атанған диқан биыл да қомақты сыйақыдан үмітті.

– Өткен жылы аздап су тапшылығы болды, оны жасырмаймыз. Биыл су жақсы болды, төрағамыз ротация тәртібін сақтауымызды қатаң қадағалайды. Тіпті биыл суды аз қажет ететін дақылдарға ерекше басымдық берілді. Күріш көлемін азайтып, оның орнынан суды аз қажет ететін дақылдарға ден қойдық. Былтыр су тапшылығына қарамастан мол өнім алдық, биыл да өздеріңіз көріп тұрғандай, өнім шығымы жоғары. Шаруашылық еңбеккерлері жыл сайын сабантойда жалақымыздан бөлек қосымша сыйақы аламыз. Биыл да өнім мол болса, бұл дәстүр жалғасады. Өнім мол болсын, елдің ырысы арта берсін, – дейді диқан Айбек Ешпанов.

Айкең биыл 56 гектарға күріш еккен. Сұрпын сұрасаңыз, баяғы «Ақмаржанның» орнын басқан «Лидер». Диқан бұл сұрпын 100-110 күнде толық пісіп-жетілетінін айтады. Былтыр күріштің дәл осы сұрпын 54 гектарға егіп, 63 центнерден орташа өнім жиды. Биылғы меже мүлде басқа, даңғайыр диқандардың ізбасары осы маусымда орташа өнімді 70 центнерге жеткізуге ниетті.

Күрішке орақ салу рәсімінде төраға Рүстем Сәрсенбаев

жиналған жұртқа көктемгі науқанда қандай жұмыс жүргенін, күзгі жым-терімге дайындық қалай болғанын және алдағы маусымға дайындық барысын баяндады. Ал ауылдағы ағайын елді мекеннің ырысын еселеген шаруа адамдарына сәттілік тілеп, батасын берді.

– Былтыр «Аққұм-Жер» ұжымы мол өнім алу үшін табанды еңбек етті, сондай-ақ оның жемісін көрді. Биыл да ерте көктемде жердің тоңы жазылысымен егіннің қамына кірістік. Осы маусымда күріш көлемін қысқартуға тура келді, өйткені соңғы жылдары су тапшылығына қатысты қалыптасқан ахуалды өздеріңіз де естіп-біліп отырсыздар. Ал күріштің жерге себілгеннен жинап алғанша суда тұратынын тағы білесіздер. Осыны ескере отырып, біз саннан сапаға жұмыс жасауды жөн көрдік. Иә, күріш көлемін қысқарттық, бірақ бұл «жер игерілмей қалды» деген сөз емес. Керісінше оның орнына суды аз қажет ететін дақылдарға басымдық бердік. Соның арқасында биыл күріш судан тапшы болған жоқ. Сондықтан алдағы уақытта да ротация тәртібінің бұзылуына жол бермейміз. Өздеріңіз көріп отырғандай, егіннің шығымы жоғары. Бұл – дала дарабоздарының, диқандардың еселі еңбегінің жемісі, бір жағынан өздеріңіздің жылы лебіздеріңіздің, баталарыңыздың арқасы. Күрішке орақ салу рәсімі құтты болсын, өнім мол болсын, ауылдың ырысы артсын, – деді төраға Рүстем Сәрсенбаев.

Айта кетейік, биыл «Аққұм-Жер» шаруа қожалығы 811 гектар алқапқа күріш еккен. Мұнан бөлек 500 гектардан астам жоңышқасы тағы бар. Осыған дейін жоңышқаны толық жинап алды. Енді күріштің қамына кірісті. Техникалық базасы жарақты, яғни шаруашылық алып заманауи техникалармен жарақталған. Сондықтан диқандарда бұрынғыдай «жаздай баптаған өнім жауынның астында қалады» деген уайым жоқ.

Кенжетай ҚАЙРАҚБАЕВ

2 ҚОҒАМ

Тағзым

ДӘРІГЕР ЕСІМІ ҰЛЫҚТАЛҒАН ДОДА

Халық денсаулығын уақытпен санаспай күзетіп, талай жанға үміт сыйлаған ақ халатты абзал жандардың еңбегі ел жадында мәңгі сақталады. Сондай азаматтың бірі – аудандық аурухананың бас хирург, хирургия бөлімінің меңгерушісі қызметтерін абыроймен атқарған жоғары санатты дәрігер Мұрат Оспанов. «Жақсының аты өшпейді» демекші, Мұрат Әбдімұратұлының өнегелі өмірі мен кәсіби жолын кейінгі буынға үлгі ету мақсатында аудандық балалар-жасөспірімдер денешынықтыру даярлығы клубында мектеп оқушылары және ерлер мен әйелдер арасында қолкүрестен ашық турнир өтті.

Білектің күшін ғана емес, жігер мен қайсарлықты қатар сыңға салған бәсекеге 100-ге жуық спортшы қатысып, өзара мықтыны анықтады. Оның ішінде 70-ке тарта жасөспірім 5 салмақ дәрежесі бойынша бақ сынады. Ал 30-ға жуық ер мен әйел абсолюттік салмақта өнер көрсетіп, өзара үздікті анықтады.

Жарыста спортшылар жанкүйерге ерекше әсер сыйлап, дода тартысты өтті. Қатысушылар жарысқа жоғары дайындықпен келгенін көрсетіп, жеңіске деген жігерін танытты.

Мұндай спорттық шараның жастар үшін мәні белек. Себебі бұл – салауатты өмір салтын насихаттап қана қоймай, ел денсаулығы жолында аянбай еңбек еткен азаматтың есімін ұлықтап, оның өнегелі жолын кейінгі буынға танытудың тағылымды үлгісі. Спорт арқылы есімі жаңғырып, жақсы аты ел жадында қайта жаңарған азаматтың рухына көрсетілген құрмет те осында.

Мұрат Әбдімұратұлының есімі Жалағаш жұртына дәрігерлігімен етене таныс. Еңбек жолын аудандық емханада 2000 жылы балалар хирургі болып бастаған ол 2004 жылдан бастап аудандық аурухананың хирургия бөлімінде қызмет етті. Осы жерде дәрігер ғана емес, бөлім меңгерушісі ретінде де талай жыл елге адал жұмыс жасаған.

Хирургия – жауапкершілігі жоғары сала. Мұрат Әбдімұратұлы да осы жауапкершілікті жылдар бойы абыроймен арқалаған. Маман тапшылығы кезінде бөлімдегі жұмыстың ауыртпалығын жалғыз өзі көтеріп, күндізгі

қызметімен қатар, демалыс пен мереке күндері де шұғыл түскен науқастарға көмек көрсетуге тура келген кездері аз болған жоқ. Науқастың жағдайын уақытпен өлшемейтін дәрігер үшін мұның бәрі қалыпты міндетке айналған. Әріптестері оны сабырлы мінезі, тиянақтылығы мен ісіне деген жауапкершілігін үлгі тұтты. Ал жас мамандар үшін Мұрат ағамыз тәжірибесімен бөлісетін білікті тәлімгер болды. Оның шәкірттері бүгінде медицина саласында еңбек етіп жүр.

Мұрат Әбдімұратұлының денсаулық сақтау саласына сіңірген еңбегі де лайықты бағаланды. Ол аурухана әкімшілігі мен облыстық денсаулық сақтау басқармасының «Құрмет» грамотасымен марапатталып, «Қазақстан Республикасының денсаулық сақтау ісінің үздігі» төсбелгісін иеленді. Сондай-ақ «Жыл дәрігері» номинациясына ие болды. Осындай елге еңбегі сіңген азаматты еске алуға арналған турнирдің орны белек. Қол күресінен бак сынаған спортшылардың әр кездесуі жарыстың көркін қыздырса, шараның негізгі мәні Мұрат Әбдімұратұлының есімін ел жадында жаңғырту, кейінгі буынға оның өнегелі жолын таныту еді. Бүгінде Мұрат дәрігердің өзі арамызда болмаса да, оның ақ халатты абзал жан ретіндегі бейнесі, науқастарға көрсеткен көмегі, әріптестеріне қалдырған өнегесі ұмытылмақ емес. Шарада Мұрат Әбдімұратұлының жары Индира Нағашыбайқызы жарысқа қатысқан спортшыларға және турнирді ұйымдастырушыларға ризашылығын білдірді.

– Бүгінгі шараны ұйымдастырып, Мұрат Әбдімұратұлының есімін ұлықтап, оның рухына тағзым жасап отырған барша азаматқа отбасымыздың атынан алғысымды білдіремін. Жарысқа арнайылап қатысуға келген спортшыларға да ризашылығым шексіз. Жолдасым Мұрат қандай қызмет атқарса да, өз ісіне жауапкершілікпен қарайтын, кез келген адамға қолынан келгенше көмектесуге тырысатын азамат еді. Дәрігерлік қызметті жай ғана мамандық емес, ел алдындағы жауапты міндет деп білді. Әріптестерін сыйлап, жастарға білгенін үйретіп, өзінің тәжірибесімен бөлісіп жүретін. Сабырлы мінезі мен еңбекқорлығы, адамға деген жанашырлығы оның бойындағы жақсы қасиетінің бірі болатын. Бүгін оның есімін ардақтап, жастардың басын қосып, осындай мазмұнды турнир өткізіп отырғандарыңызға қуаныштымын. Бұл Мұратты еске алумен қатар кейінгі буынға оның адамдық қасиетін, елге сіңірген еңбегін жеткізудің бір жолы деп ойлаймын. Бүгінгі турнирдің алғашқы қадамы сәтті өтті. Алдағы уақытта осы жарыс дәстүрге айналып, ауқымы кеңейіп, бұдан да үлкен додалар ұйымдастырылады деген сенімім бар. Мұраттың есімі осындай игі шаралармен жаңғырып, жастардың спортқа деген қызығушылығына себеп болса, бұл – біз үшін үлкен қуаныш. Баршанызға тағы да алғысымды білдіремін, – деді жары Индира Нағашыбайқызы.

Жарыста 55 келі салмақ дәрежесінде бак сынаған спортшылар арасында Аққұм ауылындағы №38 орта мектептің оқушысы Азамат Қазыбек I орын иеленді. Ал II орын әл-Фараби атындағы №201 мектеп-лицейдің оқушысы Азат Тілегенге бұйырса, Қаракеткендегі №114 орта мектептің спортшысы Бақдәулет Ізбасар үздік үштікті түйіндеді. 60 келі салмақта аққұмдық Нұрымжан Әбдіжаппар қарсыластарынан басым түсіп, I орын алса, Нұрым Қосым II орын иеленді. Ал үздік үштікті Далдабай ауылындағы №115 орта мектептің оқушысы Әділжан Жанатұлы түйіндеді.

65 келі салмақта Ақсу ауылындағы №116 орта мектептің спортшысы Әлтайыр Өмірбек

жеңіс тұғырынан көрінді. Ал II орын Мырзабай ахун ауылындағы №122 орта мектептің оқушысы Абдолла Серікбайға бұйырса, Далдабайдан келген Жалын Аманкелді III орынды еншіледі. 70 келі салмақта сынға түскен ақсулық Өтеген Әділбекұлы қарсыластарынан басым түсіп, жеңіс тұғырынан көрінді. II орын Таң ауылындағы №118 орта мектептің оқушысы Нұралы Бүркітбайға бұйырса, Жалағаш индустриалды-аграрлық колледжінің студенті Айсылтан Нартайұлы III орынға тұрақтады.

Ал 70 келіден жоғары салмақта Аққұм ауылының спортшысы Абай Көшербекұлы үздік атанды. Қаракеткендік Ерсұлтан Аманкелді II орынға ие болса, кент орталығындағы №31 мектеп-гимназияның оқушысы Ерасыл Указбек III орынды еншіледі.

Айта кетейік, жарыс соңында 5 салмақ дәрежесінде I орын алған спортшылар арасында абсолюттік жеңімпазды анықтау үшін тартысты бәсеке өтті. Нәтижесінде Аққұмның намысын қорғаған Абай Көшербекұлы топ жарып, I орынға ие болды. Нұрымжан Әбдіжаппар II орын, ал ақсулық Өтеген Әділбекұлы III орын иеленді.

Мұнан белек ерлер арасында абсолюттік салмақта өткен сайыста кент тұрғыны Мұхтар Тажмахан жеңімпаз атанды. Аламесектік Арсен Нәби II орынға ие болса, Аққұмнан келген Қайрат Кеметай III орынды еншіледі. Әйелдер арасындағы абсолюттік салмақта Қаракеткеннің намысын қорғаған Надежда Жұрмаханова топ жарды. Кент тұрғыны Әсел Бисенбай II орынға тұрақтаса, Динара Есболаханова III орыннан көрінді. Ал Инабат Қаршыбек «Жеңіске деген жігері үшін» номинациясымен марапатталды.

Жарыс соңында жеңімпаздарға диплом, медаль мен қаржылай сыйлықтар табысталды. Білектің күшін ғана емес, жігер мен табандылықты сыңға салған бұл дода елге еңбегі сіңген азаматты еске алумен қатар, жас спортшыларға жігер беріп, салауатты өмір салтын насихаттаған тағылымды шараға айналды.

А.ЖАСЫН

Тағылым

АРДАГЕРЛЕР «АҚТЕРЕКТЕ» БАС ҚОСТЫ

Қазыналы қарттар – елдің өткенін бүгінге жалғап, бүгінін ертеңге аманаттайтын рухани алтын көпір. Олардың жүріп өткен жолы – тұтас бір дәуірдің шежіресі, айтқан сөзі – кейінгі буынға бағыт-бағдар, ақ батасы – елге береке тілеген ізгі ниет. Сондықтан ардагерлердің алаңсыз тынығып, көңіл сергітуіне жағдай жасау – үлкенге деген құрметтің ғана емес, ұлттық құндылыққа деген тағзымның көрінісі.

Осындай ізгі ниетпен «Ақтерек» сауықтыру лагеріне демалуға барған ардагерлердің алғашқы күні көтеріңкі көңіл күймен басталды. Қала мен ауылдың күнделікті күйбеңінен бір сәт алыстап, табиғат аясында тыныстаған үлкендердің жүзінен ерекше жылылық сезілді.

«Ақтеректің» табиғатының өзі адам жанын баурайтындай. Самал желдің лебі, таза ауа, айналадағы тыныштық, бәрі де көңілге медеу. Табиғаттың осынау тылсым тынысы ардагерлерге жай ғана демалыс емес, жаңға тыныштық, жүрекке жылылық сыйлағандай. Бірі қатар құрбысын сағынып қауышса, бірі өткен күннің естелігін айтып, енді бірі елдің бүгінгі тынысын сөз етті. Әңгіме арасында балалық шақ, жастық кезең, ел басынан өткерген қилы уақыттарды еске алып, кейінгі ұрпаққа деген ақ тілек те айтылды. Өйткені қарттардың әрбір естелігінің астарында өмірдің өзі, уақыттың тағылымы бар.

«Қариясы бар үйдің қазынасы бар» деген қазақтың сөзі осындайда еріксіз еске

түседі. Қарттық – адамның жасы ғана емес, жинаған тәжірибесі мен көрген-білгенінің биігі. Сондықтан олардың әрбір бас қосуы – өткенді бағамдап, бүгінді бағалап, келешекке ой түйетін тағылымды орта.

Кешкі уақыт «Ақтеректің» ажарын аша түсті. Күн еңкейіп, айналаны қоңыр салқын самал тербеген шақта аудандық мәдениет үйінің жастары ардагерлердің көңілін көтеріп, кештің мазмұнын өнермен өрнектеуге ерекше атсалысты.

Жастардың әсем әні табиғаттың тынық ауасымен астасып, «Ақтерек» төрін әуезді әуенге бөледі. Жүректен шыққан әннің адам көңіліне әсері бөлек қой. Әсіресе өмірдің талай белесін артқа тастап, талай әнді жүрегінен өткізген аға буын үшін әрбір әннің өзіндік сыры бар. Бір ән жастықты

еске түсірсе, енді бірі сағынышты оятады, тағы бірі ел мен жерге деген махаббаты тербейді. Сондықтан мәдениет үйі жастарының орындауындағы әсем әндер ардагерлерге ерекше әсер сыйлады. Жастардың өнері үлкендердің көңіліне шипа беріп, жан дүниесіне жылу құйғандай болды. Өнге ілесіп, көңілдене қол соққан ардагерлердің жүзіндегі күлкі кештің шырайын одан әрі аша түсті.

Бұл кештің тағы бір мәні сахнадағы өнерден бұрын, үлкен мен кішінің арасындағы рухани байланыстың көрініс табуында еді. Жастар әнімен құрмет көрсетсе, ардагерлер ақ батасымен алғыс білдірді. Бірі өнерін ұсынды, енді бірі өмірден түйген өнегесін айтты. Осылайша екі буынның жүрек қылын жалғаған жарасымды кеш дүниеге келді.

Л.ҚАЗМАҒАНБЕТОВА

Дода

«ОЙ-САНА»: САЛА МАМАНДАРЫ СЫНҒА ТҮСТІ

Тіл – ұлттың жаны, ал бірлік – елдің тұғыры. Қоғамның рухани өзегін қалыптастырып жүрген мамандардың басын қосқан танымдық сайыс та осы екі ұғымды өзара сабақтастыра түсті. 5 қыркүйек – Қазақстан халқы тілдері мәңс орай аудандық мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің ұсынысымен «Руханият» орталығында ұйымдастырылған «Ой-сана» интеллектуалды сайысы білім мен білікті ғана емес, ынтымақ пен өзара сыйластықты да таразыға салды.

Адамды алға жетелейтін күштің бірі білім болса, сол білімді ел игілігіне жұмылдыратын құндылық – бірлік. Бір шаңырақ астында қызмет етіп, ортақ мақсат жолында еңбек етіп жүрген жандардың өзара түсіністігі мен татулығы берекелі істің бастауы екені анық. Осыны мақсат еткен тағылымды шара «Руханият» орталығында қызмет атқаратын жеті мекеме мамандарының басын қосты. «Ой-сана» интеллектуалды сайысы – жай ғана сұраққа жауап беріп, ұпай саралайтын білім бәйгесі емес, әріптестердің арасындағы достықты бекемдеп, ой ұшқырлығы мен тапқырлық таразыға түскен мазмұнды кездесу болды.

Тілдер күніне орайластырылған шараның астарында да үлкен мән бар. Өйткені тіл – адамдарды табыстыратын алтын көпір. Ана тілін ардақтау ұлттық құндылықты қастерлеу болса, өзге тілге құрметпен қарау – өзара түсіністік пен татулықтың белгісі. Ал осындай ортада еңбек ететін мәдениет пен руханият саласының мамандары үшін тілдің қадірін дәріптеу – кәсіби міндет қана емес, азаматтық парыз.

Сайысқа қатысушылар жеребе арқылы төрт командаға бөлініп, білім додасына түсті. «Руханият», «Зерек», «Аршын», «Парасат» атауларын иеленген топтар өзара бак сынап, білімдерін сарапқа салды. Әр сұрақ ойлануға, әр тапсырма ізденуге, әр жауап топ болып шешім қабылдауға жетеледі.

Бір қарағанда, бұл – интеллектуалды сайыс. Ал тереңірек үйлесек, оның тәрбиелік мәні одан әлдеқайда биік. Себебі ұжымдық ойлау адамға өзгенің пікірін тыңдауды, әріптесінің мүмкіндігін бағалауды, ортақ шешімге келуді үйретеді. Бір адамның білімі көп нәрсеге жетелесе, көптің білімі талай белесті бағындырады.

Сайыста осының айқын көрінісі байқалды. Қатысушылардың әрқайсысы өз командасының намысын қорғап қана қоймай, ұйымшылдықтың, өзара қолдаудың үлгісін көрсетті. Қызықты әрі тартысты өткен білім додасы көрерменге де көтеріңкі көңіл күй сыйлап, рухани ортадағы жарасымды байланысты айшықтай түсті.

Нәтижесінде жүлделі I орын «Аршын» тобына, II орын «Руханият» тобына, III орын «Парасат» тобына бұйырды. Ал белсенділік танытып, сайысқа лайықты үлес қосқан «Зерек» тобы алғыс хатпен марапатталды.

Мұндай шараларда жеңістің өлшемі тек жүлделі орынмен шектелмейді. Өйткені бүгінгі сайыстың ең үлкен жеңісі – адамдардың бір-біріне жақындай түсуі, ортақ мақсат тіңірегіне топтасуы, қызметтік қарым-қатынасты достық ниетпен сабақтастыруы. Жеңіс бір командаға бұйырғанымен, шараның тағылымы барша қатысушыға ортақ.

Қазақ «Бірлік бар жерде тірлік бар» дейді. Бұл сөздің мәні уақыт өткен сайын тереңдей түседі. Ынтымақты ұжым ғана өзіне жүктелген міндетті абыроймен атқарып, елдің рухани өміріне өзіндік үлесін қоса алады. Әсіресе мәдениет пен тіл саласында қызмет ететін мамандардың ауызбірлігі – қоғамдағы рухани ахуалға да әсер ететін маңызды фактор.

Руханият – тек ғимарат пен іс-шараның атауы емес, адамның ойынан, сөзінен, қарым-қатынасынан, бір-біріне деген құрметінен көрінетін үлкен ұғым. Ал сол руханияттың шамын жағатын жандардың өзара татулығы мен ізгі ниеті – ел мәдениетінің де берік дінгеі.

«Ой-сана» сайысы осыны тағы бір мәрте аңғартты. Білімді болу биіктік болса, білімді ортада белісе білу – парасат. Тапқырлық қабілет болса, өзгенің жетістігіне қуана білу – адамдық. Ал осы қасиеттер бар арнаға тоғысқанда ғана ұжымның берекесі артып, елбектің нәтижесі еселене түседі.

Тіл мерекесі аясында өткен тағылымды шараның түйіні де осында. Ойы озық, санасы сергек, бірлігі бекем елдің руханияты да биік болады. Сондықтан «Ой-сана» сайысы қатысушылардың білімін сынаған біркүндік бәсеке емес, татулықтың тамырын тереңдеткен, әріптестік байланысты нығайтқан, ортақ құндылықтарды дәріптеген өнегелі басқосу болды.

Бірлік бар жерде береке бар. Береке бар жерде мереке бар. Ал мерекенің мәнін арттыратын – адамның адамға деген құрметі. Жалағаштағы руханият саласы мамандарының басын қосқан бұл шара да сол ізгілік пен ынтымақтың жарқын бір көрінісі болды.

Ләззат ӘЛІМ

Сараптама

ЭНЕРГЕТИКАЛЫҚ СУСЫН: ҚУАТ ПА, ҚАУІП ПЕ?

Қазіргі қоғамның тынысы жылдам. Уақытпен жарысқан адам таннан кешке дейін тыным таппай, бір сәт сергіп алудың жолын іздейді. Осындайда қолына бір құты энергетикалық сусын алып, бойына күш құйылғандай сезінетіндер аз емес. Бірақ бір сәттік сергектіктің ар жағында не тұр? Шын мәнінде, энергетикалық сусын адамға қуат бере ме, әлде шаршауды уақытша ғана бүркемелей ме? Бүгінде дүкен сөрелерінен түр-түсі мен атауы синалуан энергетикалық өнімдерді кездестіруге болады. Әсіресе жастар арасында кең тараған бұл сусындар сергектік пен белсенділіктің белгісінде болып баралы. Ал олардың құрамындағы қоспалардың адам ағзасына әсері қаншалықты ескеріліп жүр? Энергетикалық сусындардың айналасындағы мәселе тек жеке адамның таңдауымен шектелмейді. Өнімге сұраныстың артуы нарықтың да тынысын кеңейтіп, өндірушілер үшін табыстың бағытқа айналуға. Алайда экономикалық пайда мен қоғамдық денсаулықтың таразысы тең түсіп тұрмағаны анық. Жастардың күнделікті әдетіне айналып бара жатқан бұл үрдістің ертеңгі әлеуметтік салмағы басым. Ендеше жарнамасы жарқыраған энергетикалық сусындардың сыртқы тартымдылығына емес, ішкі мазмұнына үйіліп, оның адам ағзасына әсері мен қоғамға түсірер салмағын таразылап көрік.

СЕРГЕКТІК СУСЫННЫҢ БАСТАУЫ ҚАЙДА?

Энергетикалық сусындардың отаны ретінде Жапония мен Тайланд аталады. Қазіргі біз білетін энергетиктердің алғашқы нұсқалары XX ғасырдың ортасында Азияда пайда болып, уақыт өте жергілікті нарықтан асып, әлемдік сусын индустриясының ірі саласына айналды. Бүгінде жылтыраған түрлі түсті құтылар дүкен сөрелерінің сәнін ғана емес, жастардың тұтыну мәдениетінің де бір бөлшегіне айналып отыр.

Энергетикалық сусындардың әлемдік ауқымын тұтыну көрсеткіштерінен де аңғаруға болады. Кей статистикалық деректерде жан басына шаққандағы тұтыну көлемі жөнінен АҚШ көш бастап тұр. Онда әр адам жылына орта есеппен 28,4 литр энергетикалық сусын тұтынады. Ұлыбританияда бұл көрсеткіш 11,9 литр, Жапонияда 10,5 литр шамасында. Ал соңғы жылдары Еуропаның Скандинавия елдерінде, атап айтқанда, Норвегия, Швеция, Финляндияда жан басына шаққандағы тұтыну көлемі жылына 11 литрге жуықтаған.

АҚШ-тың энергетикалық сусындар нарығындағы салмағы да айрықша. Деректерде жаһандық нарықтың 28,4 пайызы АҚШ-қа тиесілі екені көрсетіледі. Жалпы тұтыну көлемі мен нарықтағы табысы жағынан аталған елдің алдыңғы қатарда тұруы энергетикалық сусындардың жай ғана шөл қандыратын өнім емес, айналымы миллиардтаған қаржыға жеткен үлкен индустрия екенін көрсетеді.

Қазақстан да бұл үдерістен тыс қалған жоқ. Бүгінде елімізде энергетикалық сусындардың 10-нан аса түрі кездеседі. Сөрелердегі өнімдердің сан алуандығы тұтынушыға тіпті таңдау мүмкіндігін көбейтіп қойған.

Осы тұста мәселенің екінші жағы бой көрсетеді. Нарық ұлғайған сайын өнімнің қолжетімділігі артады, ал қолжетімділік артқан жерде оны тұтынатындардың қатары да көбейеді.

ЖЫЛДАМ ҚУАТТЫҢ ЖАСЫРЫН ЖҮГІ ДЕ БАР

Энергетикалық сусындарды шамадан тыс қолдану жүрек-қан тамыр жүйесіне, жүйке жүйесіне және ұйқы тәртібіне кері әсер етуі мүмкін. Әсіресе жүрек-қан тамыр аурулары бар адамдарға, балалар мен жасөспірімдерге, жүкті әйелдерге кофеңді көп мөлшерде тұтынуға сақтық қажет.

Кофеңнің әсері бірнеше сағатқа созылуы мүмкін. Сол себепті энергетикалық сусынды кешкі уақытта ішу ұйқыны қашырып қана қоймай, адамның келесі күнгі сергектігіне де әсер етуі ықтимал. Ұйқы бұзылған жерде шаршау көбейеді, шаршау бар жерде адам қайтадан сергеттің сусын іздейді. Осылайша бір реттік қызғушылықтың әдетке айналу қаупі туындайды.

Энергетикалық сусынды алкогольмен араластыру мәселесі де бөлек назар аударуды қажет етеді. Кофең адамның сергек сезінуіне ықпал етуі мүмкін, ал алкогольдің әсері қатар жүреді. Мұндай жағдайда адамның өзін шын мәнінен сергек сезінуі ықтимал болғанымен, алкогольдің ағзаға әсері жойылмайды. Сондықтан энергетикалық сусынды алкогольмен араластыру денсаулыққа қосымша қауіп төндіреді.

Соңғы жылдары энергетикалық сусындарды шамадан тыс тұтынуға байланысты ауыр медициналық жағдайлар туралы ақпараттар да жиі айтылып жүр. Алайда мұндай жағдайлардың әрқайсысын энергетикалық сусынның тікелей себебі деп біржақты бағалау үшін медициналық сараптама мен ресми статистикалық дәлел қажет. Сондықтан қоғамға нақты әрі ғылыми негізделген ақпарат жеткізу маңызды. Дегенмен бір нәрсе анық, энергетикалық сусын дәрі емес. Ол шаршауды емдемейді, ұйқының орнын бастайды.

САУДАСЫ ҚЫЗҒАН, САЛМАҒЫ ҚАНДАЙ?

Кезінде дүкен сөресіне жаңа өнім болып қойылған энергетикалық сусын бүгінде сол сөрелің іштінен орын іздемейді. Керісінше көзге бірден түсетін алдыңғы қатарға шықты. Түрлі түсті құтылар, алуан атау, жарқын жарнама, бәрі адамның назарын өзіне аударуға бейім. Нарық өскен сайын оның түсі де, дәмі де, атауы да көбейді. Ал сол жылтыраған құтылардың ар жағында адам денсаулығы тұрғаны бүгінгі қоғамды бей-жай қалдырмауы керек.

Энергетикалық сусындар Қазақстан нарығына 2000-жылдардың басында жаппай келген. 2000-2003 жылдары әлемге танымал біркрат энергетикалық сусын ТМД, соның ішінде Қазақстан нарығына ресми түрде ене бастады. Ал 2010 жылдардан бері олардың тұтыну аясы кеңейіп, отандық және шетелдік өнімдердің түрі көбейді.

Нарықтағы бұл өзгеріс сандардан да анық көрінеді. Деректерге сүйенсек, 2020-2025 жылдары әлемдік энергетикалық сусындар нарығы 38,9 пайыз өсіп, 87,8 миллиард долларға жеткен. Сарапшылар алдағы он жылда нарық көлемі шамамен 170 миллиард долларға дейін ұлғаяы мүмкін деп болжайды. Электронды сауданың өрістеуі, жаңа өнімдердің пайда болуы және ірі өндірушілердің белсенді маркетингі де бұл өсімге дөм беріп отыр.

Әлемде жыл сайын 20 миллиардтан астам құты энергетикалық сусын өндіріліп, тұтынылады деген мәлімет бар. Нарықтың алыптығы осының өзінен аңғарылады. Мәселен, жетекші брендтің бірі Red Bull-дың өзі жылына миллиардтаған құты өнім сатады, яғни энергетикалық сусын бүгінде жай ғана шөл басатын сусын емес, әлемдік ауқымдағы ірі индустрияға айналған.

Қазақстан да осы нарықтың сыртында қалған жоқ. Елімізде күніне шамамен 30 мың литр энергетикалық сусын тұтынылатыны айтылады. Нарықтағы өнімдердің арасында халықаралық брендтермен қатар, елімізде өндірістің және құйылатын өнімдер де бар. Демек, сұраныс бар жерде ұсыныс та көбейіп келеді.

Сауда жүрген жерде сұраныс бар. Сұраныс артқан жерде ұсыныс та көбейеді. Бірақ нарықтың нарқы атуғалы түсуі тиіс. Өйткені экономикалық есепте литр мен теңге саналады. Ал қоғам үшін ең қымбат өлшем – адам денсаулығы.

ҚҰНДАҚТАҒЫ ШАРАНА ТАҒДЫРЫ КІМНІҢ ҚОЛЫНДА?

Замана зауалы ма, әлде адам баласының өз өркеніне бағта шапқан бейқамдығы ма, әйтеуір бүгінгі тіршіліктің тамырына сынадай қағылған сусынның нарықты билеп тұрғанын айттық. Бүгінді былай қойғанда, ертеңгі келер ұрпақтың денсаулығын қыл үстіне қойған үлкен әлеуметтік кәсірет тасек те артық емес. Әсіресе құндақтағы сөбінің ақ

сүтін адал емізіп, аялап өсіруі тиіс болашақ аналардың осы сусынға үйір болуы – құрсақтағы бекзат ғұмырға жасалған тікелей қиянат.

Мұхиттың арғы бетіндегі АҚШ-тың Гарвард университеті мен Ұлыбританияның Манчестер ғылыми орталықтары жүргізген ауқымды зерттеулердің қорытындысы зәре-құтынды қашырады. Тұманды Альбион еліндегі мыңдаған ананың тағдырын сараптаған ғалымдар «Жүктілік кезінде энергетикалық сусындарды тұтыну ішпегі нәрестенің өлі туылу қаупін 1,85 есеге, яғни 85 пайызға бір-ақ арттырады» деп дабыл қағуда. Ал Гарвард ғалымдары бұл кеселдің ана ағзасында қан қысымын қауіпті деңгейге көтеріп, плацентаның ерте үзілуіне әкелетінін нақты сандармен ашық көрсетті.

Тіпті бұл химиялық қоспаның жаңа туған нәрестенің ми жасушаларындағы ДНҚ жүйесін зақымдап, балаңыз болашақ сана-сезімін, ойлау қабілетін тұсаулайтынын дәлелдеп отыр. Ересек адамның бауыры мен бүйрегі селт етпей ыдырататын сол бір қатал кофеңи мен таурин қоспасы плацента арқылы ішпегі шараның қанына ешқандай бөгетсіз өтеді. Сәбидің әлі қалыптасып үлгермеген дәрменсіз ағзасы бұл химиялық соққыға қарсы тұра алмайды, орталық жүйке жүйесі зақымданып, жүрегі тулап, тарылған құрсақ ішінде оттегі жетпей тұншығады. Мұнымен қоса бір құты сусынның ішіндегі он-он екі шай қасық кант ана қанын бұзып, нәрестенің ішпегі табиғи дамуын мүлдем тежеп тастайды деседі.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының дерегінең, мұндай аналардан туған сәбилердің салмағы тым жеңіл, ағзасы әлсіз болып, өмірге келе сала дертпен арналысуға мәжбүр болады. Елімізде де жастардың денсаулығын қорғау мақсатында заңдық шектеулер енгізіліп жатқаны құба-құп. Алайда ең алдымен, құрсағында болашақ ұлттың тағдырын, елдің ертеңін аялап жүрген аналардың санасында серпіліс болуы шарт.

ЖАСТЫҚТЫҢ ЖАЛЫНЫ ЖАСАНДЫ СЕРПІНГЕ АЛДАНЫП ЖҮР

Энергетикалық сусындардың ең белсенді тұтынушыларының қатарында жастардың болуы мәселенің әлеуметтік сипатын одан әрі айқындай түседі. Әлемдік статистикада 2024 жылы ірі қалалар тұрғындарының 27 пайызы энергетикалық сусын тұтынған. Олардың 72 пайызы сусынды кемінде аптасына бір рет ішетінін айтқан. 39 пайызы аптасына бірнеше рет тұтынса, 8 пайызы оны күнделікті ішетінін көрсеткен. Ең белсенді тұтынушылар – 15-34 жас аралығындағы жастар.

Ұлттық қоғамдық денсаулық сақтау орталығының зерттеулерінде де жасөспірімдер арасындағы жағдай алаңдатарлық көрсеткіштермен көрінеді. Кейбір жас топтарында, әсіресе 11-15 жастағылар арасында энергетикалық сусын тұтыну деңгейі 40 пайыздан асып, 43 пайызға дейін жететіні көрсетіледі. Жас кезде дене тың, көңіл албырт. Көзге көрінгеннің қызығы басым, оның ертеңгі есебі ойға әзір орала қоймасы анық..

Энергетикалық сусындардың құрамында кофеңи, глюкоза, таурин, глюкоуронолактон және кейбір дәрумендер секілді компоненттер кездеседі. Кофеңи орталық жүйке жүйесін ынталандырып, адамды уақытша сергек сезіндіруі мүмкін. Ұйқы қашады, шаршау басылғандай болады, көңіл көтеріліп, адам өзін жаңа іске дайын сезінеді. Алайда бұл ағзаға жаңа қуат қорын құйып жіберу деген сөз емес. Керісінше кофеңи ағзаның сергектік жүйесін уақытша ынталандырады. Сондықтан «қуат берді» деген сезім мен ағзаға нақты энергия келуін бір ұғым деп қабылдамаған жөн.

Бір шыны кофеңнің әсері шамамен бір-екі сағатқа созылуы мүмкін болса, энергетикалық сусындағы кофеңи мөлшері мен басқа компоненттердің әсері бұдан ұзағырақ сезілуі ықтимал. Әсіресе оны кешкі уақытта тұтыну ұйқы тәртібін бұзып, кейінгі шаршауға әсер етуі мүмкін.

Мәселенің тағы бір қыр – мөлшер. Энергетикалық сусынды кофе, қою шай немесе құрамында кофеңни бар басқа өнімдермен қатар қолдану арқылы адам өзінің жалпы кофеңи мөлшерін байқамай көбейтіп алуы мүмкін. Шамадан тыс кофеңи жүрек соғуының жиілеуі, мазасыздық, діріл, ұйқының бұзылуы сияқты жағымсыз әсерлер туғызуы ықтимал. Сондықтан сыртындағы жылтыр құтыға емес, оның ішіндегі құрамға қарау маңызды.

ӘЛЕМ ШЕКТЕГЕН ЖЕРДЕ ҚАЗАҚСТАН ҚАНДАЙ ЖОЛ ТАҢДАДЫ?

Энергетикалық сусындарға қызығушылығы артқан сайын бұл мәселеге әлем елдері де әртүрлі тәсілмен жауап бере бастады. Бір ел жастың жасына қарады, бір ел мектеп қақпасына дейін барды, енді бірі оның бағасын салық арқылы көтерді. Бірі жарнамаға шектеу қойса, енді бірі құттың сыртына арнайы ескерту жазды. Әдіс әртүрлі болғанымен, мұрат бір арнаға тоғысды: баланың денсаулығын сауда

мүддесінен жоғары қою.

Польша, Литва, Латвия, Румыния, Түркия және Кувейт сияқты елдерде 18 жасқа толмағандарға энергетикалық сусын сатуға шектеу енгізілген. Англия мен Испанияда 16 жасқа дейінгі балаларға сатуға қатысты талаптар күшейтілді. Кейбір мемлекеттерде мектептерде, колледждерде, балалар мекемелерінде және мектеп аумағындағы сауда автоматтарында энергетикалық сусындарды сатуға жол берілмейді.

Мәселені тек жас шектеуімен шешуге тырысқан елдер де, салық тетігін пайдаланған мемлекеттер де бар. Венгрияда құрамында кофеңи мен белгілі бір стимуляторлары жоғары сусындарға қоғамдық денсаулыққа бағытталған арнайы салық енгізілген. Кейбір Парсы шығанағы елдерінде энергетикалық сусындарға жоғары ақциз мөлшерлемелері қолданылып келеді.

ҚАЗАҚСТАНДА ДА БҰЛ БАҒЫТТА НАҚТЫ ТАЛАП БАР

Елімізде энергетикалық сусындарды 21 жасқа толмаған азаматтарға сатуға заң жүзінде тыйым салынған. Талаптың мәні – тек сатушыны жазалау емес, жастардың мұндай өнімге қолжетімділігін шектеу. Оқу-ағарту министрлігі де кәсіпкерлерді белгіленген талаптарды сақтауға шақырып, энергетикалық сусын сатып алуға келген адамның жасын растайтын құжатты тексеру қажеттігін ескерткен. Ереже бұзылған жағдайда кәсіпкерлерге әкімшілік жауапкершілік те бар. Заң бар, бақылау бар, ал нәтиже қандай?

ЖЫЛТТЫР ҚҰТЫНЫ НАРЫҚТАН ҚАЛАЙ БЫҒЫСТРАМЫЗ?

Заңға иек артып, жауапкершілікті бір-біріміздің ниғмымызға ысырумен мәселе шешілмесе анық. Жастың да, көрінің де таңдайын химиялық қоспаның жылтырақ дәмінен арылтып, оның орнына халқымыздың ғасырлар бойы кәдесіне жараған қымыз бен шұбаттың табиғи шипасын ұсынудың жолын іздеу керек бәлкім. Бірақ бұл жерде бір шындықтың шеті көрінеді. Ол – қолжетімділік. Бүгінгі жас энергетикалық сусынды түн ортасында да үйінің іргесіндегі дүкеннен он-оңай табады. Ал ұлттық сусынның әрдайым дәл сондай қадам жерде тұра қоюы сирек. Демек, мәселе тек талғамда емес, таңдау мүмкіндігінде жатыр.

Бағаңың арасы да осы таңдауға өз көлеңкесін түсіреді. Жаппай өндірістің қонвейерінен өтетін жасанды сусынның өзіндік құны төмен. Ал табиғилығын жоғалтпаған қымыз бен шұбаттың артында малдың бабын табу, сауып алу, ашыту, қуту секілді көзге көрінбейтін бейнеті бар. Бірі зауыттан сан мың данамен шыкса, бірі мандай термен, қол еңбегімен келеді. Сондықтан ұлттық сусынның нарықтағы бағасы да соған сай қалыптасады. Бірақ осы айырмашылықты ұлттық сусынды кейінге ысыратын себеп емес, керісінше оны жаңа өндірістік деңгейге көтеруге түрткі етуіміз керек секілді.

Қымызды тек дастарқан төріндегі ағаш тегеменен, шұбатты тек дәстүрлі ыдыста ұсынылатын сусын ретінде қалдырсақ, бүгінгі ұрпақтың күнделікті өміріне оның жолын қысқартамыз. Ұлттық тағамның қадірін сақтау – оны өзерсіз қатырып қою емес, заманға қарай түрлендіріп, өзетін жоғалтпай жаңа сипат беру. Табиғи жеміс шырындарымен үйлескен, жастардың талғамына жақын «жаңа буын қымыздары» шығару, оның дәстүрлі қасиетін сақтай отырып, заманауи технологиямен өңдеу – ұлттық сусынның жаңа тынысын ашар еді.

Қымыздың табиғи сапасын ұзақ уақыт сақтауға мүмкіндік беретін сублиמצиялау, тетра-пакеттеу секілді технологияларды өндірісте кеңінен қолдану да осы бағыттағы маңызды қадам болмақ. Сонда ұлттық сусын ауылдағы ағайынның ғана емес, қаладағы студенттің де, мектеп оқушысының да, кеңселдегі қызметкердің де күнделікті таңдауына айналар еді. Жол үстінде көлікке ала шығатын, доріс арасында ашып іштің, дүкен сөресінен кез келген уақытта табылатын ықшам әрі сапалы қымыздың орны болса, ұлттық сусын мен кәзіргі өмір салтының арасындағы алапақтық та азаяр еді. Өйткені дәстүрдің өміршеңдігі оның өткенде қаншалықты қадірлі болғанымен емес, бүгінде қаншалықты қажет екенімен өлшенеді.

Ұлттың табиғи дәмін сақтаудың ең берік жолы – оны заманнан бөліп-жармай, заманның өзіне алып кіру. Ендеше энергетикалық сусынды ығыстырудың ең пәрменді жолы – тыйымнан бұрын талғамды өзгертіп, ұлттық сусынның табиғи қуатын заман талабына сай ұсыну деп топшыладық.

Денсаулықты кейін іздейтін дүние емес, бүгіннен қорғайтын аманат деп ұқсақ қана энергетикалық сусынның соңынан ермей, шынайы қуаттың қадіріне жетеміз. Шын қуат – жылтыр жарнамада емес, сау тәнде, сергек ойда, табиғи тағамда, таза өмір салтында. Ұрпаққа қалдырар ең үлкен байлық та – осы.

Гүлжан ЕСЖАН

Сақтансаң, сақтайды

ОРМАНДА ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН САҚТАЙЫҚ!

Орман – табиғаттың баға жетпес байлығы. Сондықтан өрттің алдын алу үшін қарапайым, бірақ маңызды қауіпсіздік талаптарын сақтау қажет. Орманда болған кезде от жағуға арнайы белгіленген орындарды ғана пайдаланыңыз. Жанған сіріңке мен шылым тұқылын жерге тастамаңыз.

Шыны бөтелке, әйнек және басқа жанғыш қалдықтарды орманда қалдырмау керек. Құрғақ шөпке, жапыраққа және ағаштарға жақын жерде от жақпаңыз. Қоқысты, құрғақ шөп пен өсімдік қалдықтарын өртеуге жол бермеңіз.

Автокөлікті құрғақ шөпке тоқтатпаңыз. От жаққан жағдайда кетер алдында оның толық сөнгеніне көз жеткізіңіз.

Өрт байқалған жағдайда өрттің таралуына өз бетіңіше қауіп төндірмей, дереу 101 немесе 112 нөміріне хабарлаңыз. Өрттің нақты орналасқан жерін, жақын маңдағы бағдарды және мүмкіндігінше оның көлемін көрсетіңіз.

Есіңізде болсын, бір ғана сөндірілмеген шөк немесе шылым тұқылы үлкен орман өртіне себеп болуы мүмкін. Сондықтан орманды қорғайық, өрт қауіпсіздігін сақтайық!

Аудандық төтенше жағдайлар бөлімі

ОРМАНДАҒЫ ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІ

ОРМАН – ТАБИҒАТТЫҢ БАЙЛЫҒЫ!

Орманды өрттен қорғайық!

ОРМАНДА БОЛҒАН КЕЗДЕ:	ӨРТ БАЙҚАЛҒАН ЖАҒДАЙДА:
От жағуға арнайы белгіленген орындарды ғана пайдаланыңыз.	✓
Жанған сіріңке мен темекі тұқылын жерге тастамаңыз.	✗
Шыны бөтелке, әйнек және басқа жанғыш қалдықтарды орманда қалдырмаңыз.	✗
Құрғақ шөпке, жапыраққа және ағаштарға жақын жерде от жақпаңыз.	✗
Қоқысты, құрғақ шөп пен өсімдік қалдықтарын өртеуге жол бермеңіз.	✗
Автомобильді құрғақ шөпке тоқтатпаңыз.	✗
От жаққан жағдайда, кетер алдында оның толық сөнгеніне көз жеткізіңіз.	✓

ЕСІҢІЗДЕ БОЛСЫН:
Бір ғана сөндірілмеген шөк немесе темекі тұқылы үлкен орман өртіне себеп болуы мүмкін.

ОРМАНДЫ ҚОРҒАЙЫҚ – ӨРТ ҚАУІПСІЗДІГІН САҚТАЙЫҚ!

ОРМАНДА БОЛҒАН КЕЗДЕ:

От жағуға арнайы белгіленген орындарды ғана пайдаланыңыз.

Жанған сіріңке мен темекі тұқылын жерге тастамаңыз.

Шыны бөтелке, әйнек және басқа жанғыш қалдықтарды орманда қалдырмаңыз.

Құрғақ шөпке, жапыраққа және ағаштарға жақын жерде от жақпаңыз.

Қоқысты, құрғақ шөп пен өсімдік қалдықтарын өртеуге жол бермеңіз.

Автомобильді құрғақ шөпке тоқтатпаңыз.

От жаққан жағдайда, кетер алдында оның толық сөнгеніне көз жеткізіңіз.

ӨРТ БАЙҚАЛҒАН ЖАҒДАЙДА:

101 немесе 112 нөміріне дереу хабарласыңыз!

✓ Өрттің нақты орналасқан жерін айттыңыз;

✓ Жақын маңдағы бағдарды көрсеттіңіз;

✓ Мүмкіндігінше өрттің көлемін сипаттадыңыз.

101

ХАБАРЛАНДЫРУ

«Кристалл Менеджмент» АҚ ҚР Экологиялық кодексінің 96-бабына сәйкес 16.11.2026 ж. 10:30-да Қызылорда облысы, Жалағаш ауданы, Жалағаш а.о., Желтоқсан к-сі, 7 (мәдениет үйі ғимаратында) 2027 жылға арналған «Кристалл МЕНЕДЖМЕНТ» АҚ Қарақол кен орнының шығарындылары көздерінен ластаушы заттардың жол берілетін шығарындылары нормативтерінің жобасы, Өндірістік экологиялық бақылау бағдарламасы, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғат қорғау іс-шараларының жоспары бойынша анық жиналғы тірбегіті қоғамдық тыңдау өтетіндігін хабарлайды.

Әсер ету аймағы: Қызылорда облысы, Жалағаш ауданы, Жалағаш а.о. ZoomКонференция: <https://us04web.zoom.us/j/78850788647?pwd=MdtGI1X4LrHLaPp9LcdREhNCjB0A7Z2Z.1>

Конференция идентификаторы: 788 5078 8647

Кіру коды: 1Nf9wF

Ашық жиналыс нысанындағы қоғамдық тыңдауды үйлестіруге жауапты орган: «Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалуды реттеу басқармасы» КММ, эл. пошта: prd@korda.gov.kz.

Жобалық құжаттама пакетімен <https://ndbecology.gov.kz/> ақпарат-тық жүйесінде және <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat?lang=kk> сайтында танысуға болады.

Ескертулер мен ұсыныстар тыңдаулар басталғанға дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірмей prd@korda.gov.kz электрондық поштасы бойынша және <https://ndbecology.gov.kz/> сайтында қабылданады.

Белгіленген қызметтің бастамашысы:

«Кристалл Менеджмент» АҚ, Алматы қ-сы, Чайковский к-сі, 95.БИН 071240002008

Тел: +77013621320, e-mail: A.INOZEMTSEV@CRYSTAL-MANAGEMENT.KZ

Жобаны жасақтаушы: «ЭКО-ОРДА» ЖҚ ҚР, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, кв.39

БСН 820105301634, Тел. +7777 785 13 46, e-mail: ecoorda@bk.ru

Қосымша ақпарат: 8 771 422 28 91

ОБЪЯВЛЕНИЕ

АО «Кристалл Менеджмент» в соответствии с требованиями ст.96 Экологического Кодекса РК, сообщает, что 16.11.2026 года в 10:30 по адресу Кызылординская область, Жалаг

Тағылым

ЕЛІ ЕРІН ЕСКЕ АЛДЫ

Әдеттегідей тілшілік тіршілікпен ауылға жол тарттық. Бұл жолы бағыттымыз – аудан орталығынан шалғай орналасқан Аққыр ауылына түсті. Жалпы бұл ауыл бізге таңсық мекен емес. Бұған дейін де елді мекеннің тыныс-тіршілігімен танысып, ел игілігіне берілген жана спорт кешенінің ашылуына, ауыл ішіндегі көшелердің жөндеу барысына да куә болғанбыз. Әр сапарымызда ауылдағы өзгерісті мақаламызға арқау етіп, елдің қуанышын оқырманға жеткізіп жүрміз. Бұл жолы да Аққырға жайдан-жай емес, сүйінші хабардың соңынан жол тарттық. Бір күн бұрын ауылдағы №188 орта мектептің директоры Еркін Жағыпарұлымен телефон арқылы тілдескенімізде, ол мектепте орын алып жатқан жағымды жаңалықты сүйіншілей жеткізген еді. «Ақтоты, мектебімізде жана оқу жылы басталысымен екі бірдей бастауыш сынып ашылғалы тұр» деген сөзінен-ақ ауылдағы білім ошағы жана оқу жылын айрықша жаңалықпен қарсы алғанын аңғардық. Елдене, бұл жаңалықтың жай-жапсарын өз көзімізбен көріп, ауылдағы білім ошағының бүгінгі тынысымен танысу үшін тағы да Аққырға қарай бет алдық.

Мектеп табалдырығын аттағаннан-ақ ауыл тынысын сезінгендей болдық. Кіреберістен бастап елдің тұрмыс-тіршілігін, ауылдың өзіндік болмысын танытатын колөнер бұйымдар орын алған. Ұлттық нақышпен үйлескен дүниелер мектеп ішіне ерекше рен беріп, кештің мазмұнымен үндесіп тұр. Бұл күні ауыл тұрғындары ауданның Күрметті азаматы Сайлау Ойнаровты еске алып, оның өнегелі өмір жолын кейінгі ұрпаққа үлгі етті.

Шара шымылдығы ауылдық клуб қызметкерлерінің бастамасымен елге еңбегімен танылған Сайлау Ойнаровтың өмір жолын арқау еткен қойылыммен түрілді. Сахнадағы көрініс Сайлау атаның балалық шағынан бастау алды. Әкесінен ерте айырылып, анасының тәрбиесінде өскен бала Сайлаудың өмірдің ауыртпалығын жастай сезінгені, бұғанасы қатпай еңбекке араласқаны көрерменге әсерлі жеткізілді. Кейіпкердің мал соңында жүріп, қарапайым еңбектің қадірін түсінген шағы да сахнадан көрініс тапты. Қойылымды тамашалай отырып, бір сәтке сол дәуірдің ауыл тіршілігі көз алдымызға келгендей болды. Қой соңында жүрген шопан, маңдай терге малынған еңбек адамы, отбасының берекесін ойлаған азамат бейнесі Сайлау атаның өмір жолын жақындата түсті. Сахнадағы әр көріністен оның ғұмырының бір белесі сезілді. Еңбекпен ер жеткен азаматтың Аққыр совхозында шопан болып, мал шаруашылығына бар күш-жігерін арнауы, ел құрметіне бөленуі – барлығы қойылым желісіне арқау болды. Біз үшін бұл қойылым жай ғана сахналық көрініс болған жоқ. Ол – бір азаматтың өмірін қайта жаңғыртып, елге сіңірген еңбегін кейінгі буынның есіне салған тағылымды дүние болды. Сахнадан біз бір адамның ғұмырын ғана емес, тұтас бір дәуірдің ауыл тіршілігін, маңдай термен күн көрген еңбек адамдарының болмысын көрдік.

ЕҢБЕГІ – ЕЛГЕ ҮЛГІ

Адамның артында қалатын ең қымбат мұрасы – елге сіңірген еңбегі, ұрпағына қалдырған өнегесі. Кейбір жандардың ғұмыры туған жердің тарихымен біте қайнасып, өзінен кейінгі буынға тағылымды жол болып қалады. Сондай азаматтың бірі – елге еңбегімен танылған Сайлау Ойнаров еді. Ол 1937 жылдың 13 желтоқсанында Мақпалкөл елді мекенінде дүниеге келген. Оның есімінің қойылуының да өзіндік тарихы бар. Сол жылы 13 желтоқсанда Қазақстанда алғаш рет сайлау өтіп, ел өміріндегі елеулі оқиға болған екен. Осыған байланысты ата-анасы нәрестеге Сайлау деген есім берген. Өкінішке орай, Сайлау атаның балалық шағы Ұлы Отан соғысының ауыр жылдарымен тұспа-тұс келді. Ол небәрі үш жасқа толғанда әкесі Отан қорғау үшін майданға аттанып, елге қайта оралмаған. Әкесінен ерте айырылған Сайлау анасы Ақсомның тәрбиесінде өсіп, өмірдің ауыртпалығын бала кезінен сезініп өскен. Бұғанасы қатпай жатып қолхоздың шаруашылығына араласып, еңбекке ерте бейімделді. Ауылдағы жеті жылдық мектептен кейін он жылдық мектепте білім алып, 1958 жылы оқуын тәмамдады. Мектеп бітірген соң анасы Ақсом екеуі қолхоздың қошқарын бағып, маңдай терімен күн көрген. Жас Сайлау мал шаруашылығына бар ынтасымен кірісіп, еңбекке деген жауапкершілігі мен тиянақтылығын танытты. Еңбегі бағаланып, сыйақы ретінде 19 қошқар берілген. Бұл оның еңбек жолындағы алғашқы үлкен жетістіктерінің бірі еді.

Алайда 1959 жылы тағдыр оған тағы бір ауыр сынақ әкелді. Анасы Ақсом дүниеден өтті. Әкесінен ерте айырылып, енді анасынан да көз жазып қалған Сайлау өмірдің ауырлығына қарамай, өз жолын жалғастыруға тура келді. Анасынан айырылғаннан кейін Мақпалкөл ауылында Жақы есімді азаматқа көмекші болып, үш жыл бойы мал бақты. Осы жылдар оның еңбекке деген тәзімін шыңдап, мал шаруашылығының қыр-сырын терең меңгеруіне жол ашты. 1961 жылы Сайлау Тынышкүл Аңдақұловамен шаңырақ көтерді. Жас отбасы өмірін мал шаруашылығымен байланыстырып, бір отар қой қабылдап алып, өз алдына еңбек етті. Қиындықта қол ұстасып, қуанышта бірге шаттанған ерлі-зайыптылардың еңбегі берекелі шаңырақтың негізіне айналды. 1964 жылы аудан көлемінде мал шаруашылығын дамыту мақсатында жана шаруашылық – Аққыр совхозы құрылды. Сайлау Ойнаров жана совхозға алғашқылардың бірі болып келіп, шопандық қызметке кірісті. Осылайша оның ғұмырының келесі отыз жылға жуық кезеңі Аққыр совхозындағы тынымсыз еңбекпен өрілді.

1964 жылдан 1994 жылға дейін ол қой шаруашылығын дамытуға өлшеусіз үлес қосып, өз ісінің нағыз шеберіне айналды. Ол үшін шопандық жай ғана кәсіп емес, үлкен жауапкершілікті талап ететін өмір салты еді. Қойдың жайын білу, мал басын көбейту, қыстың қақпаған аязы мен жаздың аптап ыстығына

қарамай төрт түліктің амандығын қамтамасыз ету – оның күнделікті тіршілігінің ажырамас бөлігі болды. Еңбегі еленбей қалған жоқ. Сайлау Ойнаров бірнеше мәрте социалистік жарыстың жеңімпазы атанды. Мал шаруашылығын дамытудағы жоғары көрсеткіштері үшін «Еңбекте үздік шыққаны үшін» медалімен, мерекелік медальдармен, Қазақ КСР Жоғарғы Кеңесінің грамотасымен марапатталды. Маңдай термен жеткен жетістігі Мәскеуде өткен Бүкілодақтық халық шаруашылығы жетістіктері көрмесінде де бағаланды. ВДНХ-ға қатысқан Сайлау Ойнаров мал шаруашылығындағы еңбегі үшін қола, күміс және алтын медальдарға ие болды. Ол сондай-ақ облыстың таңдаулы шопаны атанды. Сайлау атаның ел алдындағы беделі оның қоғамдық қызметінен де көрінді. Ол екі мәрте облыстық кеңестің депутаты болып сайланып, елдің әлеуметтік-экономикалық мәселелеріне араласып, ауыл жұртының мұң-мұқтажын жеткізуге атсалысты. Сайлау атаның жылқыға деген ықыласы да ерекше еді. Ат баптап, бәйгеге сәйгүлік қосты. Солардың ішінде «Қойтор» атты жүйрігі ерекше есте қалған. Талай бәйгеде қомбеден қара үзіп, алдына жан салмаған жүйріктің дүбірі ауыл-аймаққа тарайды. Ал сәйгүлікті білгеге Сайлау атаның ұлы Мардан шапты. Бұл – әкеден балаға жалғасқан атбегілік дәстүрдің алғашқы көріністерінің бірі еді.

ӨНЕГЕМЕН ӨРІЛГЕН ӨМІР

Бүгінде Сайлау атаның артында қалған еңбек мектебі ұрпағының тіршілігінен көрінеді. Шаңырақтағы атақасіп үзілген жоқ. Қожалықта 1500 қой, 70 түйе, 100-ден астам сиыр және екі үйір жылқы бар. Шаруашылықты бүгінде баласы Болат басқарып отыр. Ал Мардан әке жолын жалғап, отбасымен бірге түйе сауып, түйе шаруашылығын дамытып келеді. Әкесінен көрген еңбекқорлық пен жауапкершілік оның күнделікті тіршілігінен аңғарылады. Сайлау атаның жылқыға деген сүйіспеншілігі мен атбегілік дәстүрі немересі Мақсаттың бойында да жалғасын тапқан. Демек, Сайлау атаның ғұмыры өзімен бірге аяқталған жоқ. Ол еңбекпен өскен дөңін ұрпағының бойына сіңірді. Бүгінде сол дөң тамыр жайып, атақасіпке айналып отыр. 1994 жылы ұзақ жылғы маңдай терге толы еңбек жолынан кейін зейнет демалысына шықты. Дегенмен зейнет жасына жеткенімен, еңбекке деген сүйіспеншілігі оның бойынан ысқашан кеткен емес. Өйткені еңбек оның өмірінде кәсіп қана емес, адамдық болмысының бір бөлігіне айналған еді. Сайлау Ойнаровтың өмір жолына көз салсақ, оның тағдырын қиындыққа мойымай, маңдай термен шындалғанын көреміз. Әкесінен ерте айырылып, анасын да жастай жоғалтса да, өмірдің ауыр сынақтарына сынбай, керісінше, сол қиындықтардың өзінен күш тапты. Еңбекпен ер жетіп, елге сыйлы азамат дәрежесіне көтерілді.

2020 жылдың шілде айында Сайлау Ойнаров дүниеден өтті. Алайда оның ғибратты ғұмыры мен елге сіңірген еңбегі ұрпақ жадынан өшкен жоқ. 2022 жылы оның есімімен «Сайлау бұлақ» су арнасының ашылуы – соның айқын бір белгісі. Бұл – елге еңбек сіңірген азаматтың аты туған жерімен бірге жасай беретінін, жақсы адамның артында жақсы аты қалатынының көрінісі. Ол

Тынышкүл ана екеуі бес ұл, төрт қыз тәрбиелеп өсірген. Бүгінде артында 29 немере, 65 шөбере қалды. Бұл – бір әулеттің ғана емес, еңбекпен өрілген тұтас бір ғұмырдың жалғасы. Сайлау атаның есімі ел жалында қарапайымдылығымен, еңбекқорлығымен, туған жерге деген адалдығымен сақталды. Ол үлкен сөзбен емес, күш сайынғы тынымсыз еңбегімен елге қызмет етті. Сайлау ата малдың жайын білген, даланың тілін түсінген, еңбектің қадірін жүрегімен ұққан азамат. Оның өмірі бізге қиындыққа мойымауды, адал еңбек етуді, кәсіпті ұрпаққа аманаттауды үйретеді. Адамның ғұмыры өтеді, ал елге сіңген еңбегі қалады. Сайлау атаның да артында қалған ең үлкен мұрасы – марапаттары емес, ұрпағына сіңірген еңбек тәрбиесі, елге қалдырған жақсы аты және жалғасып келе жатқан атақасібі. Оның өмір жолы кейінгі ұрпаққа «еңбек етсең, еленесің» деген қарапайым да қастерлі қағиданың мәнін ұқтырады. Еңбекпен өткен өмір – ел жалында мәңгі қалатынына бүгінгі тағылымды шара да тағы да бір мәрте көз жеткіздік.

БАЛАЛАРҒА БАЗАРЛЫҚ!

Шара барысында Сайлау атаның көзін көріп, қатар жүрген ауылдастары мен туысқандары сахна төріне шығып, жүрекжарлы естеліктерімен бөлісті. Бірге өткізген күндерін, ел ішінде елгезек мінезімен, ақжарқын болмысымен танылған атаны сағыныспен еске алды. Оны жақсы білетін жандардың естелігі залда отырған көпшіліктің де көңілін толқытып, жақындарының жанарына жас үйірді.

– Сайлау ата – ауылдың берекесін ойлаған, ағайынға сыйлы, еңбегіне адал азамат еді. Мінезі қарапайым болғанымен, адамдығы үлкен жакатын. Еңбек десе ішкен асын жерге қоятын. Малдың жайын жақсы білетін, өз ісіне жауапкершілікпен қарайтын. Қолынан келген көмегін ешкімнен аяған емес. Ауылда кімнің қуанышы, кімнің қиындығы болса да, соның жанынан табылатын. Сайлау атаның тағы бір жақсы қасиеті – ешкімді аламайтындығы еді. Үлкенмен үлкендей, кішімен кішідей сөйлесетін. Өңімесі де, әзіл-қалжыны да жарасымды болатын. Бүгінде арамызда жоқтығы қатты сезіледі. Бірақ жақсы адамның аты өлмейді екен. Артында өнегелі ұрпағы, елге сіңген еңбегі қалды. Сайлау атаны сағыныспен еске аламыз. Оның адамдық қасиеті мен еңбек жолы кейінгі жастарға әрдайым үлгі болады, – дейді ауылдық ардагерлер кеңесінің төрағасы Нұрпейіс Болтаев.

Елі ерін еске алған кеште мектеп қабырғасында қос қуанышты жаңалықтың куәсі болдық. Білім ордасында Сайлау Ойнарұлының есімі берілген бастауыш сыныптың тұсауы кесілді. Сонымен қатар «Аман Құрылыс» ЖШС-нің басшысы Маштаев

Әділхан Ибрагимұлының бастамасымен мектеп тағы бір заманауи бастауыш сынып кабинетімен толықты. Ауыл тұрғындары мен Сайлау Ойнаровтың ұрпақтары арнайы лента киып, жаңа сыныптардың есігін айқара ашты. Салтанатты сәтте үлкендер жас өрендерге ақ тілектерін арнап, білім жолындағы алғашқы қадамдарына сәттілік тіледі. Балалардың да қуанышы жүздерінен байқалып тұр. Қос бастауыш сынып та оқушылардың сапалы білім алуына қажетті құрал-жабдықтармен толық қамтылған. Мұнда заманауи компьютерлер, интерактивті тақталар, жаңа парталар мен оқу үдерісіне қажетті өзге де жабдықтар орнатылған. Яғни ауыл балалары үшін білім алуға қолайлы әрі заманауи орта қалыптастырылған.

АДАЛ ЕҢБЕК ДӘРІПТЕЛГЕН ДОДА

Тағылымды шара мұнымен тоқтаған жоқ. Кештің мазмұны спорттық сайыстармен жалғасып, ауыл азаматтары күш пен ептілікті сынга салды. Жарысқа қатысушылар өзара бақ сынап, көрермендерге тартысты сәттер мен көтеріңкі көңіл-күй сыйлады. Спорттық сайыстың шымылдығы қол күресі бәсекесімен түрілді. Күш сынасқан 20 спортшы әр белдесуде барын салып, жеңіске деген жігерін танытты. Нәтижесінде қарсыластарынан басым түскен Шерхан Әбілтай жеңімпаз атанып, I орынды иеленді. Ал Сәкен Тұрдалиев II орынға тұрақтаса, Мейрамбек Қарабалаев III орыннан көрінді.

Бұдан кейін көпшілік асыға күткен қазақ күресінен түйе палуан бәсекесі басталды. Бөзкілемге шыққан 15 балуанның әрқайсысы жеңіс үшін белін бекем буып, өнерін ортаға салды. Бірі қарсыласының қапысын аңдып, әдісін асырмақ болса, енді бірі мығым қимылдап, оңтайлы сәтті қалт жібермеуге тырысты. Қарсыласын мығым ұстап, әдісін асырған балуандардың жауырыны жерге тимей, жеңісін еселеп отырды. Бөзкілемде барын салып, белдесулердің бәрінде мығымдық танытқан балуанның бағы жанды. Тартысты доданың қорытындысында Айбон Рүстембек қарсыластарынан басым түсіп, I орынның биігіне көтерілді. II орын Еркадам Төленбергеге бұйырса, Мейрамбек Қарабалаев III орынды иеленді.

Бөзкілемдегі қызу тартыстан кейін ел назары футбол доласы ауды. Бес команданың сапынан 60-қа жуық спортшы жиналып, ауыл намысын алаңда қорғады. Әсіресе, I орын үшін сынга түскен Мәдениет пен Мақпалкөл командаларының кездесуі ерекше тартыспен өрбіді. Екі команда да алғашқы минуттан-ақ аянып қалмай, қарсы қақпаға қарай ұмтылды. Бір-біріне дәл пас берген ойыншылар шабуылды үдетіп, қарсыласты қорғанысын бұзуға тырысты. Бір сәтте Мәдениет шабуылшылары алға ұмтылса, келесі сәтте Мақпалкөл жігіттері қарымта шабуылмен жауап беріп отырды. Екі команда да ойын соңына дейін жеңіс үшін күресті. Соңғы ысқырық естілгенде есеп тақтасында 3:2 деген нәтиже тұрды. Осылайша ширақ ойыны мен командалық бірлігін танытқан Мәдениет командасы I орынның жеңімпазы атанды. Ал намысын қолдан бермей, соңына дейін күрескен Мақпалкөл командасы II орынды иеленді. III орын үшін өткен Аққыр мен Жанаталап командаларының ойыны да көрерменді елен еткізді. Ойыншылар әр допқа таласып, алаңның бір шетінен екінші шетіне дейін тынымсыз жүгірді. Қақпаға бағытталған әрбір шабуылдың артында жеңіске деген ұмтылыс тұрды. Нәтижесінде Аққыр командасы 2:1 есебімен басым түсіп, III орынға табан тіреді. Жанаталап командасы IV орынға тұрақтады. Ал V орын Мырзабай ахун командасына бұйырды.

Бұл күні жеңіс тұғырына көтерілгендер де, жарыс жолында бақ сынағандар да ортақ мақсатқа – ел азаматын ұлықтап, оның есімін ел жадында жаңғыртуға үлес қосты. Көпшілік бас қосқан шаралар легі әуезді ән мен әсем өнер тоғысқан гала-концертпен қорытындыланды.

Ақтоты ЕРЖАНҚЫЗЫ

Меншік иесі: СЫР МЕДИА жауапкершілігі шектеулі серіктестігі	Бас директор Марат АРАЛБАЕВ Жалағаш аудандық “Жалағаш жаршысы” газетінің редакциясы Бас редактор Кенжетай ҚАЙРАҚБАЕВ	Телефондар: Бас директор - 8(7242) 70-00-36 Бас редактор - 32-0-41 Бас редактордың орынбасары, жауапты хатшы, бөлімдер - 31-5-75	Газет Қазақстан Республикасы Ақпарат және коммуникациялар министрілігінің Ақпарат қорымен 16 сәуір 2019 жылы қайта тіркеліп, №17662-Г куәлігі берілген. “Жалағаш жаршысы” аудандық газеті КР СТ ISO 9001:2016 (ISO 9001:2015) “Сапа менеджменті жүйелері” талаптарына сәйкес KZ.4310318.07.03.01.178 нөмірімен сертификатталған. Газет әр аптаның сейсенбі, сенбі күндері шығады. Қолжазбалар өңделеді және кері қайтарылмайды. Жеке авторлардың пікірі редакцияның түпкілікті көзқарасын білдірмейді. Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.	Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттеліп, «ASU» баспа үйі» ЖШС сенімгерлік басқаруындағы «Сыр медиа» ЖШС баспаханасында басылды. Тел.: 8(7242)/ 40-06-68. Газеттің таралымы бойынша 31-5-75 немесе 8 (7242) 70-14-08 телефон нөміріне хабарласуға болады. Таралымы 2871 Тапсырыс №1590
---	--	---	--	--